

ДОГОВОРИ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ ЩОДО ВИХОВАННЯ СПІЛЬНИХ ДІТЕЙ У ВИПАДКУ РОЗЛУЧЕННЯ

У рамках правопросвітницького проекту Міністерства юстиції України «Я МАЮ ПРАВО!» столична юстиція надає правові консультації щодо різних правових питань. Одне з важливих питань - це договори між подружжям щодо спільних дітей у випадку розлучення.

Конвенція про права дитини та Закон України «Про охорону дитинства» передбачає, що дитина, яка проживає окремо від батьків або одного з них, має право на підтримання з ними регулярних особистих стосунків і прямих контактів. Батьки, які проживають окремо від дитини, зобов'язані брати участь у її вихованні і мають право спілкуватися з нею, якщо судом визначено, що таке спілкування не перешкоджатиме нормальному вихованню дитини.

Відповідно до ст. 109 Сімейного Кодексу України (далі – Сімейний Кодекс) подружжя, яке має дітей, має право подати до суду заяву про розірвання шлюбу разом із письмовим договором про те, з ким із батьків будуть проживати діти, яку участь у забезпеченні умов їхнього життя братиме той із батьків, що буде проживати окремо, а також про умови здійснення ним права на особисте виховання дітей.

Сімейний кодекс передбачає два види договорів подружжя щодо спільних дітей:

- договір про виховання дитини (ч. 1 ст. 109 Сімейного Кодексу);
- договір про розмір аліментів на дитину (ч. 2 ст. 109 Сімейного Кодексу).

Отже, подружжя, яке має дітей, подаючи до суду заяву про розірвання шлюбу, може укласти один із таких договорів. При цьому процедура розірвання шлюбу буде спрощеною, оскільки врегулюється питання щодо виховання, місця проживання, утримання малолітніх, неповнолітніх дітей у нотаріальному порядку шляхом підписання батьками таких договорів. Умови цього правочину не можуть порушувати особисті та майнові права дитини, що встановлені законодавством України та міжнародними нормативно-правовими актами, які ратифіковані Верховною Радою України.

У чинному сімейному законодавстві України закріплений принцип рівності обох батьків у питаннях виховання дітей.

Згідно вимог ст. 141 Сімейного Кодексу мати і батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, адже усунення одного з них від виховання дитини порушує не тільки право цього батька (матері), а й, як правило, права самої дитини.

Відповідно до ч. 4 ст. 157 Сімейного Кодексу батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини. Договір укладається в письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Тут можуть бути зафіксовані будь-які важливі для сторін умови: місце спілкування, їх періодичність, тривалість, необхідність присутності третіх осіб при спілкуванні тощо.

Договір між подружжям про розмір аліментів на дитину має бути нотаріально посвідчений. У разі невиконання цього договору аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Також умови зазначених договорів подружжя можливо об'єднати. Сторони можуть скласти єдиний договір про виховання та утримання дитини після розірвання шлюбу з урахуванням того, що в такому договорі будуть міститися умови щодо сплати аліментів на дитину, умови стосовно участі батьків у вихованні дитини, тобто: яку участь у забезпеченні умов її життя братиме той із батьків, який буде мешкати окремо, умови здійснення їх права на особисте виховання дитини, а також з ким із батьків буде проживати дитина.

Відповідно ст.160 Сімейного Кодексу місце проживання дитини, яка не досягла 10 років, визначається за згодою батьків; яка вже досягла 10 років – за спільною згодою батьків та самої дитини; якщо батьки проживають окремо, місце проживання дитини, яка досягла 14 років, визначається нею самою.

Договір не повинен суперечити інтересам дитини. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання (ч. 2 ст. 171 Сімейного Кодексу).

Кожен з батьків повинен розуміти, що у вихованні дитини повинні брати участь обоє батьків. Усунення одного з них від виховання дитини не тільки порушує права батьків, але, в першу чергу, порушує право самої дитини на повноцінне виховання та щасливе дитинство.